

VELIMIR ČURĠUS KAZIMIR

A város

A várost, ahol élek, nem veszik körül sem magas bástyák, sem széles kőfalak. Az egyedüli bástyák és kőfalak határolta terület két folyó ölelésében, a torkolat melletti természetes magaslaton található. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a város nem tekint vissza impozáns történelmi múltra, nincs meg a maga középkora. Ellenkezőleg, kétezer éve szolgál lakóinak menedékkül, s mégsem büszkélkedhet tekintélyes falépítményekkel.

Igy aztán szavakból, konyhatitkokból és intimitásból emeltettek benne virtuális falak. Ezek tartósabbak minden másnál. Nem árthat nekik még a megszállás sem. Ha valaki veszi a fáradságot és elmélyül saját épületrészének tanulmányozásában, örömmel fedezheti fel benne a nagyanyjától megörökölt apró cicomákat. Őrizzük hát önmagunk megismételhetetlenségének zálogaként ezeket a díszeket.

A konyhafal

Néha nekitámasztom a fejem a konyhafalnak. A hideg, tömör téglák mindig nyugtatóan hatnak rám. Ne valami széles, szerkezetmegtartó főfalra tessenek gondolni, az én konyhám fala egyszerű válaszfal. Tereket és embereket hivatott elhatárolni egymástól. A konyha a szomszédék konyhája mellett fekszik. Ha megnyitják a vízcsapot, azt az egész lakásban lehet hallani. A tavasz beköszöntétől a hideg beálltaig a nyitott konyhaablakok segítségével informálódunk a másik étkezési szokásairól.

Vannak azonban dolgok, amiket konyhafalnak támasztott fej segítségével sem tudunk megosztani másokkal.

Már napok óta zokogás szivárog át a szomszédéből. A szomszédasszony bizonyára meg szeretné kímélni a vele élőket, s így csak délelőttönként és késő éjszaka szűrődik át a falon némi zaj. Többnyire befelé sír. Ha tele a konyha, s csak kusza hangzavar kavargó át a válaszfalon, akkor is el tudom különíteni a magasabb regiszterekben keringő, energikus, határozott utasításokat osztogató hangját. „Fel kell porszívózni a nagyszobát! Mirko, vidd le a szemetet! Jelena, mikor rakod már végre rendbe a cuccaidat?!”

Nem tudom, mi lehet búslakodásának az oka. Betegség, családi bajok, depressziós rohamok, viszonzatlan szerelem, vagy a manapság az emberek ajtaján oly sűrűn bekopogtató személyes tragédia? Még csak nem is sejtek semmit. Hallom azonban, ahogy fojtott zokogása elkeveredik az ételkészítés zörejeivel. A legszívesebben megfutamodnék ez elől a falon is áttüremkedő bánat elől, ám a hangok mintegy odaszegeznek a konyhafalhoz. Magamba roskadok és végig-gondolom a saját életemet.

Néha már azt hiszem, hogy minden konyhafalban valami megmagyarázhatatlan szomorúság rejtőzik. Ezt a szomorúságot azonban össze sem lehet hasonlítani a nappalik vagy a hálóterem szomorúságával. A faltól elszakadva, hideg fejjel, érzem, amint valami különös, öröm és bánat állapotától egyaránt független energia árad szét bennem.

És akkor tudom, hogy ki fogok tartani. A szomszéd konyhában szorgoskodó asszony belső zokogása pedig tovább növeli bennem a konok hallgatást.

Ketrecek

Három ketrec áll a kirakatban: az egyik Szabadkáról, a másik Újvidékről, a harmadik Becskerekről származik. Mintha az egész Vajdaság egy madárkalkák készítésére szakosodott üzemcsarnokká alakult volna át.

Látom, ahogy szorgos kezek egyengetik a drótokat, egymásba illesztik a tartozékokat, átfestik újra az elkészült tárgyakat... Az egész Vajdaság prometeuszi görcsben rángatózik: hogy lehetne még több és még különlegesebb kalcákat gyártani? Nem tudni, hogy e ketreckonjunktúra a dolgok spontán fejlődésének következtében jött-e létre, esetleg valamilyen kevésbé ismert tradíció éledt benne újjá, vagy pusztán az aktuális gazdasági terv részét képezi.

A vajdasági róna végeláthatalan messzeségéből egy, fejét mereven a magasba szegező ember körvonalai tűnnek elő. Csak áll ott mozdulatlanul, s már-már azt gondolhatnánk, hogy az egyik utolsó madárijesztésre használatos fabábúval hozott össze bennünket a véletlen, amikor megmozdul. Miki, Miki-kém, gyere ide hozzám... – kiáltozza.

A végtelen mező októberi tarkaságából egy ausztráliai papagáj zöldes-sárga tollazata válik ki.

A férfi óvatosan a madár irányába fordul, s megpróbál néhány méterrel közelebb lopózni hozzá, de az váratlanul megriad, s az előző távolság többszörösére repül tőle. A kietlen, néma rónán a gazdi és a kedvenc fáradhatatlanul ismételtetik ezt a sajátos szertartást.

Ma, amikor az egész világ egyre inkább egy globális ketrecre kezd emlékezni bennünket, az emberek pedig nem tűnnek másnak, mint e kalitkába vergődő ismeretlen faj fossziliájának, a ketreckészítés új dimenzió nyílnak meg az emberiség előtt. Vajon a végtelen mezőn kedvenc papagáját kergető alak csak a szobájában lévő kalitka ürességét nem képes elviselni, vagy inkább saját családjának siralmait, gyermekeinek szünni nem akaró zokogása elől menekül? Erre a kérdésre azonban egyelőre még nem tudnak kielégítő válasszal szolgálni a társadalomtudományok.

A papagáj sírja c. kötetének történeteit CSERNÁK PÉTER fordította.

